

**Informacja z zakresu
profilu ryzyka i poziomu kapitału
Banku Spółdzielczego we Wronkach
według stanu na 31.12.2018 roku**

Wronki, czerwiec 2019 r.

I. Podmioty objęte informacją

Niniejsza informacja z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału dotyczy

Banku Spółdzielczego we Wronkach z siedzibą we Wronkach, ul. Poznańska 50.

W 2018 roku Bank prowadził działalność w ramach struktury organizacyjnej:

- Bank Spółdzielczy we Wronkach - Centrala
- Oddziały: - BS we Wronkach Oddział Obrzycko - Obrzycko
- BS we Wronkach Oddział Trzcianka - Trzcianka
- Punkty kasowe:
  - Punkt Kasowy we Wronkach, os. Borek 12
  - Punkt Kasowy we Wronkach, ul. Brzoskwiniowa 1
  - Punkt Kasowy we Wronkach, ul. Ratuszowa 3

Bank jest Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB, którego głównym celem jest zapewnianie płynności i wypłacalności.

Z uczestnictwa w Systemie wynikają korzyści – między innymi dostęp do środków pomocowych w sytuacjach zagrożenia płynności lub wypłacalności, oraz obowiązki, do których należy m.in. stosowanie systemu limitów ustalonych w Systemie oraz poddawanie się działaniom prewencyjnym podejmowanym przez jednostkę zarządzającą Systemem.

Bank nie posiada zaangażowania kapitałowego w podmiotach, których sprawozdania nie podlegają konsolidacji ze sprawozdaniem Banku.

II. Cele i strategie zarządzania rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne

1. Cele dla istotnych rodzajów ryzyka oraz sposób ich realizacji

Podjęcie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych, ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

W celu przeprowadzania procesów wymienionych powyżej realizowane są zadania, związane z analizą wartości podstawowych mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy: dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu, stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki, monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka, szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka, raportowanie wyników oceny ryzyka oraz adekwatności kapitałowej Zarządowi i Radzie Nadzorczej, wykorzystywanie

przez Zarząd i Radę Nadzorczą wyników audytu wewnętrznego do bieżącego zarządzania i nadzoru nad ryzykiem.

Bank zarządza rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami zarządzania tymi rodzajami ryzyka opracowanymi w oparciu o wytyczne Spółdzielni.

Na system zarządzania każdym rodzajem ryzyka składa się:

- 1) procedura opisująca zasady zarządzania ryzykiem;
- 2) identyfikacja, pomiar i monitorowanie;
- 3) system limitów ograniczających ryzyko;
- 4) system informacji zarządczej;
- 5) odpowiednio dostosowana organizacja procesu zarządzania.

Do rodzajów ryzyka uznanych przez Bank za istotne, zaliczane są:

- 1) ryzyko kredytowe;
- 2) ryzyko operacyjne, w tym ryzyko modeli;
- 3) ryzyko walutowe;
- 4) ryzyko koncentracji;
- 5) ryzyko płynności;
- 6) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;
- 7) ryzyko kapitałowe;
- 8) ryzyko braku zgodności.

Oprócz ryzyk istotnych, Bank wyróżnił również:

- 1) ryzyko wynikające ze zmian otoczenia makroekonomicznego;
- 2) ryzyko wynikające ze sprzedaży produktów ubezpieczeniowych.

- 1) **Ryzyko kredytowe** (w tym koncentracji, detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie)

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują :

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- 3) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od 3,0%.
- 4) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 30 %;
- 5) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny

wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;

3) utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i ilości portfela kredytowego, równocześnie cechującego się dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych;

4) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym lub za pośrednictwem Banku Zrzeszającego w innych instrumentach finansowych w ramach limitów ustanowionych przez System Ochrony SGB;

5) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym;

6) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie 70% ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:

- 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 2) bezwzględne przestrzeganie limitów dużych ekspozycji określonych w CRR;
- 3) budowę, weryfikację i aktualizację Zasad zarządzania ryzykiem koncentracji;

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie oraz ustalanie limitów koncentracji w pojedyncze branże;
- 2) ograniczenie kredytowania klientów oraz grup powiązanych klientów, których zaangażowanie w Banku wyniosłoby 10% uznanego kapitału;
- 3) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od **5%** całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie;
- 4) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do **65 %** ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie, tym klientom detalicznym w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DtI) nie przekracza dopuszczalnych przez Bank poziomów.
- 2) stosowanie limitów LtV, na maksymalnym poziomie:
  - a) 80% - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych,

- b) 90% - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, gdy część ekspozycji przekraczająca 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP,
  - c) 75% - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej;
  - d) 80% - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej, gdy część ekspozycji przekraczająca 75% LtV jest odpowiednio ubezpieczona lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.
- 3) preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci nieruchomości mieszkalnych, stosowanie maksymalnego okresu kredytowania 30 lat;
  - 4) stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:
    - a) dokonywanie weryfikacji wycen przez pracowników posiadających odpowiednie przeszkolenie;
    - b) zlecanie ponownych wycen, jeżeli w ocenie Banku wartość nieruchomości obniżyła się o 20% i jeżeli zabezpieczenia ekspozycji Banku na tej nieruchomości pomniejszają podstawę naliczania rezerw celowych.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie nie wyższym od **5%** całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych;
- 4) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do **20%** ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na 15 lat;
- 2) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DtI) wynosi:

Dla dochodu netto *nie przekraczającego poziom przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce**	Dla dochodu netto przekraczającego poziom przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce
---	--

Dopuszczalny poziom obciążenia :

60%	70%
------------	------------

2) Ryzyko operacyjne

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:

- 1) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- 2) racjonalizację kosztów;
- 3) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- 4) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
- 5) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez opracowanie i wdrożenie:

- 1) systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
- 2) systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
- 3) skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
- 4) odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje;
- 5) procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
- 6) planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku.

3) Ryzyko płynności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji,
- 3) utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) realizowanie strategii finansowania;
- 2) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- 3) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 4) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) na wymaganym przepisami poziomie;
- 5) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne;

- 6) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów nad skumulowanymi pasywami w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku;
- 7) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych) na poziomie nieujemnym;
- 8) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów;
- 9) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużanie terminów wymagalności;
- 10) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

Bank przyjmuje następującą strategię finansowania:

- 1) głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 65% pasywów ogółem;
- 2) Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów;
- 3) Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
- 4) Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródeł środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;
- 5) w sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

4) Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- 1) optymalizacja wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie 5% sumy bilansowej;
- 3) zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
  - a) stosowanie dla produktów klientów stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa) – zwłaszcza dla aktywów wrażliwych,

- b) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
- 4) dążenie do wypracowywania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

5) Ryzyko walutowe

Cele strategiczne w zakresie działalności walutowej obejmują:

- 1) obsługę klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych;
- 2) zapewnienie klientom Banku kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem Banku Zrzeszającego;
- 3) minimalizowanie ryzyka walutowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych, tak aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku;
- 2) prowadzenie transakcji wymiany walut z Bankiem Zrzeszającym polegających na zagospodarowywaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- 3) utrzymywanie poziomu aktywów płynnych w walutach obcych które zaspokoją wypływy netto w danej walucie obcej;
- 4) podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z Bankiem Zrzeszającym;
- 5) niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

6) Ryzyko kapitałowe

Długoterminowe cele kapitałowe Banku:

- 1) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- 2) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- 3) posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie w 2018 – 9,375%, od 2019 – 10%;
- 4) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie w 2018 – 10,875%, od 2019 – 11,5%;
- 5) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie w 2018 – 13,875%, od 2019 – 14,5%;
- 6) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 87%; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 9,20%;
- 7) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do **5%** funduszu udziałowego; zwiększenie pakietu udziałów powyżej **5%** funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni;
- 8) przekazywanie na fundusze własne minimum **95%** nadwyżki bilansowej;
- 9) posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum **0,5%** sumy bilansowej Banku;

- 10) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla celów określonych w pkt 3), 4) i 5);
- 11) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego;
- 12) utrzymywanie funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji w wysokości równej co najmniej poziomowi MREL.

7) Ryzyko braku zgodności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmują:

- 1) zapewnienie działania Banku zgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi ;
- 2) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- 3) dążenie i dbałość o:
  - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
  - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
  - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,
  - d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnątrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank,

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności;
- 2) projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 3) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- 4) systematyczne podnoszenie kompetencji komórki ds. zgodności.

2. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech niezależnych poziomach:

- 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
- 2) na drugi poziom składa się:
  - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych (zwane dalej „zarządzaniem ryzykiem na drugim poziomie w zakresie, o którym mowa w lit. a)”);
  - b) działalność komórki do spraw zgodności;
- 3) na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego, przy czym w związku uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony, tę działalność wykonuje Spółdzielnia.

Zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie jest niezależne od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie.

Zgodnie z obowiązującą w Banku strukturą organizacyjną:

- 1) w ramach poziomu pierwszego funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:

- a) Dział księgowości, rozliczeń i sprawozdawczości,
  - b) Dział depozytów
  - c) Dział kredytów,
  - d) Dział kasowy,
  - d) Punkty kasowe,
  - e) Oddziały;
- 2) w ramach poziomu drugiego funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
- a) Komórka ds. analiz ryzyka;
  - b) Komórka ds. kontroli wewnętrznej i zgodności.

Pracownicy/komórki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie, w zakresie o którym mowa w lit. a) wykonują zadania związane z identyfikacją, pomiarem lub szacowaniem, kontrolą, monitorowaniem oraz sprawozdawaniem każdego istotnego ryzyka.

Rada Nadzorcza w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.

Zarząd w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójnego ze strategią zarządzania Bankiem, systemu zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest przez poszczególnych członków Zarządu w ramach przypisanych im obowiązków przy czym nadzór drugim poziomem zarządzania przypisany jest Prezesowi Zarządu.

3. Metody pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyka, polityka stosowanych zabezpieczeń ograniczających ryzyko, opis innych metod ograniczania ryzyka stosowanych w Banku

1) Ryzyko kredytowe

Bank zarządza ryzykiem kredytowym w dwóch aspektach:

- 1) ryzyka pojedynczej transakcji;
- 2) ryzyka portfela kredytowego.

Ryzyko pojedynczej transakcji zależy od kwoty ekspozycji kredytowej i prawdopodobieństwa braku jej spłaty.

Ryzyko portfela kredytowego zależne jest od:

- 1) ryzyka pojedynczych kredytów i powiązań między pojedynczymi kredytobiorcami - im mniejsza jest ta wzajemna zależność, tym mniejsze jest ryzyko wystąpienia sytuacji, w której czynniki powodujące niespłacenie jednego kredytu będą również wpływały na niespłacenie innych kredytów przez kredytobiorców;
- 2) ryzyka zaangażowania w tę samą branżę gospodarki lub wobec klientów prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami;
- 3) ryzyka zaangażowania zabezpieczonego tym samym rodzajem zabezpieczenia lub zabezpieczonego przez tego samego dostawcę zabezpieczenia;
- 4) ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe.

Bank ogranicza ryzyko kredytowe poprzez:

- prowadzenie odpowiedniej polityki kredytowej, w tym standardów kredytowych dotyczących oceny zdolności kredytowej,

- stosowanie zabezpieczeń spłaty kredytów,
- stosowanie systemu limitów.

2) Ryzyko operacyjne

Pomiar ryzyka operacyjnego odbywa się z dwóch punktów widzenia:

- a) na podstawie zdarzeń operacyjnych, które miały miejsce;
- b) na podstawie oceny zdarzeń, które mogą zaistnieć/zdarzeń potencjalnych, w oparciu o:
  - „mapę ryzyka operacyjnego”,
  - testy warunków skrajnych,
  - Kluczowe Wskaźniki Ryzyka,
  - samoocenę ryzyka,

Bank ogranicza ryzyko operacyjne poprzez:

- a) wdrożenie regulacji wewnętrznych opisujących realizowane w Banku procesy, systemy i oferowane Klientom produkty,
- b) wydawanie rekomendacji lub zaleceń, które pozwalają na zminimalizowanie ryzyka,
- c) stosowanie mechanizmów kontrolnych (m.in. wprowadzenie w Banku systemu zatwierdzania/akceptacji „na drugą rękę”, regularne przeprowadzanie kontroli wewnętrznych),
- d) transferowanie ryzyka,
- e) stosowanie planów ciągłości działania.

3) Ryzyko płynności (opisane również szerzej w części XIII)

Bank zarządza, w tym mierzy ryzyko płynności w trzech horyzontach czasowych:

- a) płynności bieżącej,
- b) płynności krótkoterminowej (do 30 dni) – stosując przepływy pieniężne,
- c) płynności średnio- i długoterminowej – stosując:
  - ocenę stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym zwłaszcza depozytów (m.in. ustalenie poziomu osadu, uzależnienie od finansowania dużych deponentów, osób wewnętrznych, jednostek samorządu terytorialnego),
  - zestawienie urealnionych terminów płatności aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych – Lukę płynności,
  - analizę wskaźników płynnościowych,
  - ocenę poziomu aktywów płynnych,
  - testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez:

- a) stosowanie systemu limitów,
- b) monitorowanie i reagowanie na sygnały wczesnego ostrzeżenia,
- c) utrzymywanie aktywów nieobciążonych zabezpieczających sytuację kryzysową w określonym „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni,
- d) posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów płynności.

Celem ograniczania ryzyka płynności Bank wprowadził szereg limitów, pozwalających na wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka.

W obszarze ryzyka płynności Bank stosuje następujące limity:

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>wartość</i>
Nadzorcze miary płynności	M1 min.0,20 M2 min.1
Limit wskaźnika LCR	100%
Limit luki niedopasowania	do 1 roku min.1 powyżej 1 roku max 1
Limit zobowiązań pozabilansowych udzielonych w sumie bilansowej	max 8% sumy bilansowej
Udział łącznej kwoty środków zgromadzonych przez dużych deponentów w bazie depozytowej	max 20%
Udział depozytów powiększonych o fundusze własne w kredytach powiększonych o majątek trwały	minimum 105%
Wewnętrzny wskaźnik NSFR	minimum 111%
Udział łącznej kwoty środków zgromadzonych przez dużych deponentów w bazie depozytowej	max 20%

4) Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Bank mierzy ryzyko stopy procentowej dla dwóch istotnych rodzajów tego ryzyka:

- a) przeszacowania wynikającego z niedopasowania terminów przeszacowania pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
- b) bazowego spowodowanego niedoskonałą korelacją zmian stóp referencyjnych, w oparciu o:
  - Lukę stopy procentowej,
  - ocenę wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy oraz wartość ekonomiczną Banku ,
  - analizę wskaźników,
  - testy warunków skrajnych

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez:

- a) stosowanie systemu limitów,
- b) dopasowywanie (w ramach możliwości) terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych oraz stóp referencyjnych.

5) Ryzyko walutowe

Bank mierzy ryzyko walutowe w oparciu o:

- wyznaczanie pozycji walutowych
- ocenę wpływu zmian kursów walutowych na wynik finansowy Banku,
- analizę wskaźników,
- testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko walutowe poprzez:

- a) stosowanie systemu limitów,
- b) domykanie pozycji walutowych.

6) Ryzyko kapitałowe

Bank mierzy ryzyko kapitałowe poprzez:

- a) wyznaczanie wymogów kapitałowych, w ramach kapitału regulacyjnego,

- b) szacowanie kapitału wewnętrznego na istotne rodzaje ryzyka,
- c) ocenę współczynników kapitałowych,
- d) ocenę relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,
- e) dokonywanie testów warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko kapitałowe poprzez:

- a) utrzymywanie odpowiedniego poziomu współczynników kapitałowych oraz relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,
- b) posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów kapitałowych.

7) Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności zostało uznane przez Bank jako ryzyko trudnomierzalne, stąd Bank ocenia ryzyko braku zgodności tylko poprzez szacowanie jakościowe.

Szacowanie jakościowe odbywa się w dwóch wymiarach:

- 1) oceny skutków zdarzeń, które mogą wystąpić (w ramach ryzyka operacyjnego);
- 2) oceny skutków zdarzeń, których wystąpienie zostało zarejestrowane w oparciu o rejestr naruszeń compliance.

4. Adekwatności systemu zarządzania ryzykiem oraz ogólny profil ryzyka

Zarząd Banku oświadcza, że funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem jest adekwatny do skali oraz złożoności prowadzonej przez Bank działalności.

Profil ryzyka Banku, w ujęciu ilościowym Bank określa poprzez wskazanie udziału kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka w funduszach własnych.

Na datę sporządzenia informacji profil ryzyka Banku przedstawiał się następująco:

<i>Rodzaj ryzyka</i>	<i>Wartość % w stosunku do funduszy własnych</i>
Ryzyko kredytowe	48,85 %
Ryzyko operacyjne	6,33 %
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	3,54 %

5. Liczba stanowisk dyrektorskich członków Zarządu i Rady Nadzorczej

Poszczególni członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego we Wronkach nie zajmują stanowisk dyrektorskich.

6. Informacja o spełnieniu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22 aa Ustawy Prawo bankowe

Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego we Wronkach dokonała oceny kwalifikacji członków Zarządu i Zarządu, działającego jako organ kolegialny na podstawie obowiązującej „Polityki oceny odpowiedniości kandydatów na członków Zarządu, członków Zarządu oraz Zarządu Banku Spółdzielczego we Wronkach”, zatwierdzona Uchwałą nr 6/2019 z dnia 26.02.2019 r.

Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego we Wronkach oceniła kierując się informacjami zawartymi w arkuszu informacyjnym do indywidualnej oceny członków Zarządu. Poszczególni członkowie Zarządu posiada wiedzę, umiejętności i doświadczenie adekwatne do powierzonej funkcji i związanych z tym obowiązków oraz dają rękojmię wykonywania funkcji w sposób aktywny, przy poszanowaniu zasad niezależności osądu.

Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego we Wronkach dokonała oceny członków Zarządu oraz Zarządu na posiedzeniu w dniu 26.02.2019 r.

Zebranie Przedstawicieli Banku Spółdzielczego we Wronkach dokonało oceny kwalifikacji członków Rady Nadzorczej i Rady Nadzorczej jako organu kolegialnego na podstawie „Polityki oceny odpowiedniości kandydatów na członków Rady Nadzorczej, członków Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej w Banku Spółdzielczym we Wronkach”, przyjętej Uchwałą nr 4/2019 ZP z dnia 12.06.2019 r.

Zebranie Przedstawicieli Banku Spółdzielczego we Wronkach oceniło kierując się informacjami zawartymi w arkuszu informacyjnym do indywidualnej oceny członków Rady Nadzorczej. Poszczególni członkowie Rady Nadzorczej mają wystarczająco nieposzlakowaną opinię; dysponują wystarczającym poziomem wiedzy, umiejętności i doświadczenia, aby wykonywać swoje obowiązki; potrafią działać w sposób uczciwy i etyczny, zachowując niezależność osądu, aby móc oceniać decyzje Zarządu i w razie konieczności skutecznie przeciwstawić się takim decyzjom oraz skutecznie nadzorować i monitorować proces podejmowania decyzji; poświęcają wystarczającą ilość czasu na wykonywanie swoich obowiązków w Radzie Nadzorczej Banku; cechują się niezależnością osądu; są świadomi kultury, wartości, zachowania i strategii związanych z Bankiem i funkcjonowaniem Rady Nadzorczej.

Zebranie Przedstawicieli Banku Spółdzielczego we Wronkach dokonało oceny członków Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej w dniu 12.06.2019 r.

7. Informacja o Komitetach powołanych w Banku

W Banku nie funkcjonują komitety pełniące rolę doradczą w zarządzaniu ryzykiem.

Rada Nadzorcza Banku powołała spośród siebie 3 członków Komitetu Audytu. Posiedzenia Komitetu Audytu odbywają się w terminach ustalonych przez Przewodniczącego Komitetu, nie rzadziej niż 4 razy w roku.

8. System przepływu informacji w zakresie ryzyka stosowany w Banku

System przepływu informacji w zakresie ryzyka dotyczy głównie istotnych rodzajów ryzyka i odbywa się zgodnie z wewnętrzną procedurą Banku.

W ramach informacji zarządczej z obszaru każdego ryzyka sprawozdawane są:

- wyniki pomiaru ryzyka , w tym wyniki testów warunków skrajnych,
- informacja o realizacji przyjętych w Banku limitów,
- wnioski dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

Raporty z zakresu poszczególnych rodzajów ryzyka pozwalają Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyk, w tym przyjętych limitów;
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie istotnych rodzajów ryzyk;
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji;
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Raporty z każdego ryzyka dla Zarządu i Rady Nadzorczej sporządzane są z częstotliwością określoną w Instrukcji sporządzania informacji zarządczej.

III. Fundusze własne

1. Budowa funduszy własnych

<i>Lp*</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Kwota</i>
1	Instrumenty kapitałowe	189 500,00
2	Zyski zatrzymane	
3	Skumulowane inne całkowite dochody	10 428 315,56
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	190 000,00
4	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń i dywidend	
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	10 807 815,56
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	
7a	Dodatkowe odliczenie z tytułu rezerw	
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	- 482 544,59
17	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)	
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3 (kwota ujemna)	
22	Kwota przekraczająca próg 15% (kwota ujemna)	
23	W tym: posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	
25	W tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych	
25a	Straty za bieżący rok obrotowy (kwota ujemna)	
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)	
26	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468	
	W tym: filtr dla niezrealizowanego zysku 1	
	W tym: filtr dla niezrealizowanego zysku 2	- 6 319,97
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota	

	ujemna)	
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-488 864,56
29	Kapitał podstawowy Tier I	10 318 951,00
33	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 4 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I	
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
41a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
41b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (wartość ujemna)	
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	
44	Kapitał dodatkowy Tier I	0,00
45	Kapitał Tier I	10 318 951,00
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	
47	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 5 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II	
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	
54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
56a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
56b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	
58	Kapitał Tier II	0,00
59	Łączny kapitał	10 318 951,00
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	55 157 633,00
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,30 %
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,30 %

63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,30 %
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	9,375%
65	W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	1,875%
66	W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0%
67	W tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	3%
67a	W tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym	0%
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	6,925%

*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji

Składnik funduszy	Opis typu kontraktu	Wartość Funduszy
1. Tier1 Podstawowy	Kapitał podstawowy	189 500,00
	Akcje uprzywilejowane zaliczane w okresie przejściowym do kapitału podstawowego TIER I	0,00
	Podstawa amortyzacji funduszu udziałowego	0,00
	Amortyzacja funduszu udziałowego	0,00
	Pomniejszenia funduszu udziałowego	0,00
	Amortyzacja wypowiedzianego funduszu udziałowego	0,00
	Kapitał zapasowy	10 421 995,59
	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	190 000,00
	Kapitał z aktualizacji wyceny	6 319,97
	Korekta kapitału z aktualizacji wyceny	-6 319,97
	Wynik netto	486 207,36
	Korekta nieuznanego wyniku finansowego	-486 207,36
	Odliczenia od kapitału podstawowego Tier 1 związane z inwestycjami	0,00
	Odliczenia od kapitału podstawowego Tier 1 przeniesione z Kapitału dodatkowego TIER 1	0,00
	Wartości niematerialne i prawne - okres przejściowy	-482 544,59
2. Tier1 Dodatkowy	Wartości niematerialne i prawne - okres przejściowy	0,00
	Doliczenia do kapitału TIER 1 Dodatkowy	0,00
	Odliczenia od kapitału dodatkowego Tier 1 przeniesione z Kapitału TIER 2	0,00
3. Tier2	Wartość amortyzacji otrzymanych zobowiązań podporządkowanych	0,00
	Doliczenia do kapitału TIER 2	0,00
	Odliczenia od kapitału TIER 2	0,00
	Akcje uprzywilejowane zaliczane do kapitału TIER II	0,00
Podsumowanie całkowite		10 318 951,00

Fundusze własne Banku wyznaczone zostały zgodnie z przepisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia 26.06.2013 r. (CRR) oraz Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia 26.06.2013 r. (CRDIV).

Fundusze własne Banku na dzień 31.12.2018 r. wyniosły 10 318 951,00 zł., składały się wyłącznie z Kapitału Tier I.

2. Ogólny opis cech instrumentów w kapitale podstawowym Tier I

Fundusz udziałowy - Bank wykazuje w Kapitale podstawowym Tier I w ramach funduszu udziałowego bezpośrednio udziały opłacone do dnia 28 czerwca 2013 roku. Jednostkowa wartość nominalna udziału wynosi 100,00 zł. W przypadku konieczności dokonania pomniejszenia funduszy własnych na skutek: wypowiedzenia udziałów, wypowiedzenia członkostwa, śmierci udziałowca (w przypadku osoby fizycznej) / wykreślenia z KRS (w przypadku osoby prawnej) Bank występuje do KNF z wnioskiem o wydanie zgody na pomniejszenie funduszy własnych. Po otrzymaniu od KNF zgody, Bank od razu pomniejsza fundusze własne o kwotę wydanej zgody. Każdy wniosek musi zawierać wszystkie elementy wymagane przez KNF.

Kapitał zapasowy – tworzony jest z wpłat wpisowego dokonywanego przez członków Banku i części nadwyżki bilansowej w wyniku corocznych uchwał Zebrania Przedstawiciela o podziale zysków.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego – tworzony zgodnie z ustawą Prawo bankowe i Statutem Banku.

Kapitał z aktualizacji wyceny – powstał w wyniku przeszacowania środków trwałych.

3. Informacja w zakresie instrumentów kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier I i kapitału Tier II zgodnie z poniższym wzorem

Bank nie posiada instrumentów kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier I i kapitału Tier II.

IV. Wymogi kapitałowe

1. Metoda szacowania kapitału wewnętrznego oraz przyjęty przez Bank poziom adekwatności kapitałowej

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.

Poziomem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy.

Bank wyznacza regulacyjny wymóg kapitałowy dla ryzyka:

- a) kredytowego, w oparciu o metodę standardową,
- b) operacyjnego, w oparciu o metodę wskaźnika bazowego,
- c) walutowego, w oparciu o metodę de mini mis.

Następnie Bank ocenia, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, operacyjne i walutowe i jeżeli jest to konieczne, to, zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego, oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na te ryzyka.

Kapitał wewnętrzny stanowi sumę regulacyjnego wymogu kapitałowego oraz dodatkowych wymogów kapitałowych obliczonych zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego.

Celem strategicznym Banku w zakresie poziomu adekwatności kapitałowej jest utrzymywanie relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych na minimalnym poziomie 9,20 %.

Na datę informacji relacja wynosiła 13,63 %.

W 2018 roku Komisja Nadzoru Finansowego nie nałożyła na Bank obowiązku utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych.

2. Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe w podziale na kategorie ekspozycji

<i>Kategoria</i>	<i>Wartość aktywów ważonych ryzykiem w zł</i>	<i>Wymóg kapitałowy w zł</i>
ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	429 700	34 376
ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	216 866	17 349
ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	254 355	20 348
ekspozycje wobec instytucji	0	0
ekspozycje wobec przedsiębiorstw	6 530 658	522 453
ekspozycje detaliczne	10 571 965	845 757
ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	33 546 704	2 683 736
ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	259 836	20 787
ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0	0
ekspozycje kapitałowe	879 600	70 368
pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0
inne pozycje	2 467 949	197 436
Razem regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe		4 412 610

3. Łączne wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego i operacyjnego

<i>Ryzyko</i>	<i>Regulacyjny wymóg kapitałowy tys. zł</i>
• kredytowe	4 412 610
• operacyjne	652 921
• walutowego	0
RAZEM	5 065 531

V. Ryzyko kredytowe

1. Definicja dla należności przeterminowanych i zagrożonych, podejścia w zakresie korekt wartości i rezerw celowych/odpisów dotyczących odsetek, w tym również rezerwy na ryzyko

Za należności przeterminowane Bank uznaje niespłacone w terminach określonych w umowie o kredyt należności banku.

Ekspozycjami zagrożonymi są należności zaklasyfikowane do kategorii poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Bank tworzy rezerwy celowe na ryzyko kredytowe związane z ekspozycjami zaklasyfikowanymi do kategorii "normalne", w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego 1,5 % podstawy tworzenia rezerw celowych.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowanymi do kategorii "pod obserwacją", "poniżej standardu", "wątpliwe" i "stracone" tworzy się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych:

- 1) 1,5 % - w przypadku kategorii "pod obserwacją";
- 2) 20 % - w przypadku kategorii "poniżej standardu";
- 3) 50 % - w przypadku kategorii "wątpliwe";
- 4) 100 % - w przypadku kategorii "stracone".

Wymagany poziom rezerw celowych na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowanymi do kategorii „normalne”, oraz do kategorii „pod obserwacją”, może być pomniejszony o kwotę równą 25% rezerwy na ryzyko ogólne.

2. Klasy ekspozycji kredytowych, w tym klasy istotne

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące klasy/kategorie:

<i>Klasa ekspozycji</i>	<i>Wartość na dzień 31.12.2018r. [zł]</i>	<i>Srednia wartość od 31.12.2017 r. do 31.12.2018r. [zł.]</i>	<i>Czy klasa jest istotna tak/nie</i>
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	429 700	353 133	Nie
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	216 866	160 397	Nie
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	254 355	200 330	Nie
Ekspozycje wobec instytucji	0	12 565	Nie
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	6 530 658	6 871 401	Nie
Ekspozycje detaliczne	10 571 965	10 622 523	
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	33 546 704	30 701 763	Tak
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	259 836	673 409	Nie
Ekspozycje kapitałowe	879 600	879 600	Nie
Inne ekspozycje	2 467 949	2 489 307	Nie

przy czym przyjmuje, że klasy ekspozycji kredytowych, które stanowią przynajmniej 30% (np. 30%) łącznej kwoty ekspozycji kredytowych wyznaczają istotne klasy ekspozycji.

3. Struktura geograficzna ekspozycji kredytowych

Bank nie dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na regiony geograficzne, ponieważ bank funkcjonuje na terenie jednego regionu geograficznego, określonego w Statucie banku, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.

4. Struktura branżowa ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące branże (według Polskiej Klasyfikacji Działalności, z wyłączeniem ekspozycji kredytowej wobec konsumentów):

<i>Branża</i>	<i>wartość tys. zł</i>	<i>Czy branża jest istotna tak/nie</i>
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	22 436 938,18	TAK
Górnictwo i wydobywanie	155,92	NIE
Przetwórstwo przemysłowe	4 005 826,11	TAK
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	NIE
Dostawa wody. gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	30 000,00	NIE
Budownictwo	3 347 320,01	TAK
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	6 005 281,57	TAK
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9 000,00	NIE
Transport i gospodarka magazynowa	1 079 239,57	NIE
Informacja i komunikacja	5 000,00	NIE
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0,00	NIE
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1 367 820,13	NIE
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1 488 177,53	NIE
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0,00	NIE
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1 091 324,00	TAK
Edukacja	351 200,00	NIE
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		NIE
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15 010,00	NIE
Pozostała działalność usługowa	0,00	NIE
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0,00	NIE
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0,00	NIE
Inne	0,00	NIE
Razem zaangażowanie w branże	41.232.293,02	

przy czym przyjmuje, że branża, która stanowi przynajmniej 30% łącznej kwoty ekspozycji kredytowych jest istotna.

Dla istotnych klas ekspozycji (wyznaczonych w pkt 2) podział na branże przedstawia się następująco:

<i>Branża</i>	<i>wartość zł</i>
<i>Klasa istotna- ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach</i>	
Budownictwo	2 426 193
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	602 472
Edukacja	205 133
Handel hurtowy i detaliczny , naprawa pojazdów włączając motocykle	3 234 329
Przetwórstwo przemysłowe	446 295
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	515 205
Działalność profesjonalna naukowa i techniczna	88 736
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9 677 920
Podsumowanie	17 196 283

Dla MŚP podział na branże przedstawia się następująco:

<i>Branża</i>	<i>wartość zł</i>
Budownictwo	1 239 441
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	531 731
Edukacja	269 239
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów włączając motocykle	3 241 948
Przetwórstwo przemysłowe	1 290 942
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	8 888
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1 466 960
Górnictwo i wydobywanie	256
Podsumowanie	8 049 405

5. Struktura ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności

Podział ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności przedstawia się następująco:

<i>Termin zapadalności</i>	<i>Wartość bilansowa tys. zł</i>
do 1 miesiąca	1 744 091,76
1 – 3 miesięcy	2 494 310,25
3 – 6 miesięcy	6 030 088,77
6 – 12 miesięcy	6 498 428,49
1 rok – 2 lat	8 966 018,63
2 lata – 5 lat	15 768 309,54
5 lat – 10 lat	12 181 489,44
10 lat – 20 lat	8 930 341,93
powyżej 20 lat	2 579 649,50

przy czym dla klas ekspozycji podział na terminy zapadalności przedstawia się następująco:

Podział wg podmiotów	do 7 dni	do 1m-ca	do 3m-cy	do 6m-cy	do 12 m-cy	od 1-2 lat	od 2-5 lat	od 5-10 lat	powyżej 10-20 lat	pow.20 lat
INSTYTUCJE NIEKOM. GOSPODARCZE	259,18	15775,01	31247,19	37652,27	75527,43	148392,96	331646,73	145084,86	3217,90	0
OSOBY PRYWATNE	194887,47	260055,68	615261,91	863089,92	1494099,55	2563991,52	5620328,49	5082724,87	6717279,16	2579649,50
PRZEDSIĘBIORCY INDYWIDUALNI	12525,24	885357,54	452768,95	1551128,35	782551,90	658539,42	1351174,44	1145867,54	359 284,73	0
PRZEDSIĘBIORSTWA SPÓŁKI PRYWATNE I SPÓŁDZIELNIE	13451,95	105467,81	223360,89	2146380,81	1203754,46	1145096,62	1380147,20	1156306,46	731 295,63	0
ROLNICY INDYWIDUALNI	14357,89	241953,99	1126238,31	1377279,42	2833379,15	4276166,11	6653516,68	4374616,71	1 119 264,51	0
INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE	0	0	45433	54558	109116	173832	431496	276889	0	0
RAZEM	235481,73	1508610,03	2494310,25	6030088,77	6498428,49	8966018,63	15768309,54	12181489,44	8930341,93	2579649,50

6. Struktura ekspozycji zagrożonych według kategorii dla istotnych regionów geograficznych i branż

Podział ekspozycji zagrożonych przedstawia się następująco:

SEKTOR	poniżej standardu	wątpliwe	stracone	Saldo PLN
Razem zagrożone	48413,39	142823,00	164883,93	356120,32
INSTYTUCJE NIEKOM. GOSPODARCZE				0
OSOBY PRYWATNE	45140,67		164728,01	209868,68
PRZEDSIĘBIORCY INDYWIDUALNI		134805,50		134805,50
PRZEDSIĘBIORSTWA SPÓŁKI PRYWATNE I SPÓŁDZIELNIE			155,92	155,92
ROLNICY INDYWIDUALNI	3272,72	8017,50	0	11290,22
INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE	0	0	0	0

Podział ekspozycji kredytowych zagrożonych dla istotnych branż przedstawia się następująco:

<i>Rodzaj ekspozycji</i>	<i>Poniżej standardu</i>	<i>wątpliwe</i>	<i>Stracone</i>
<i>Istotna branża</i>			
Przetwórstwo przemysłowe	0	149127,30	0
Budownictwo	0	4813,38	0
<i>Wszystkie ekspozycje zagrożone</i>	48413,39	142823,00	164883,93

7. Zmiana stanu korekt i rezerw/odpisów z tytułu ekspozycji zagrożonych wraz z saldem początkowym i końcowym

<i>Kategoria</i>	<i>Saldo początkowe</i>		<i>Saldo końcowe</i>	
	<i>Rezerwy celowe</i>	<i>Odpisy na odsetki</i>	<i>Rezerwy celowe</i>	<i>Odpisy na odsetki</i>
<i>Poniżej standardu</i>	2200,16zł	1,71zł	9589,34zł	51,29zł
<i>Wątpliwe</i>	151057,33zł	232,16zł	3960,13zł	15,75zł
<i>Stracone</i>	211634,81zł	121695,41zł	164883,93zł	94156,49zł

Rezerwy celowe to tworzone odpisy aktualizacyjne dla należności w Banku. Rezerwy celowe tworzone w ciężar kosztów banku są kontami pasywnymi, które korygują wartość odpowiednich aktywów w bilansie, aktualizując ich wartość. Tworzenie rezerw celowych od ekspozycji i odsetek kredytowych jest obligatoryjne i wynika z zapisów Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie Zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków wraz ze zmianami wprowadzonymi Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 roku. Aktualizacja wartości jest dokonywana również o „Zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością” dla Uczestników Systemu Ochrony SGB.

Stan rezerw z tytułu ekspozycji zagrożonych w trakcie roku 2018 zmienił się następująco:

Bilans otwarcia	486.821,58 zł
Utworzone rezerwy	263.929,10 zł
Rozwiązane rezerwy	425.290,76 zł
Spisanie należności w ciężar rezerw	52.802,99 zł
Bilans zamknięcia	272.656,93 zł

VI. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego

Jako zabezpieczenie spłaty udzielonych kredytów Bank przyjmuje następujące rodzaje zabezpieczeń:

- 1) w ramach zabezpieczeń rzeczowych:
  - a) hipotekę na nieruchomości,
  - b) zastaw rejestrowy,
  - c) przewłaszczenie rzeczy ruchomej,
  - d) wpłatę określonej kwoty, spełniającej warunki określone w art. 102 ustawy Prawo bankowe,
  - e) blokadę środków na rachunku w Banku lub innych bankach,
  - f) cesję wierzytelności z umów handlowych,
  - g) cesję wierzytelności z umów ubezpieczeniowych,
  - h) inne, zaakceptowane indywidualną decyzją przez Bank;
- 2) w ramach zabezpieczeń nierzeczowych:
  - a) weksel własny i poręczenie wekslowe,
  - b) gwarancję,
  - c) poręczenie cywilne.

W celu ograniczania ryzyka prawnego i operacyjnego Bank określił szczegółowe zasady ustanawiania prawnych form zabezpieczeń spłaty kredytów w procedurze-Instrukcji prawnych form zabezpieczeń wierzytelności banku.

Wartość oraz adekwatność przyjętych zabezpieczeń spłaty kredytów jest przez Bank oceniana na poziomie uzależnionym od: ich stopnia płynności, długoterminowej stabilności wartości, ewentualnego czasu zbycia zabezpieczenia.

W procesie ustanawiania prawnych form zabezpieczeń spłaty kredytów, głównie w celu ograniczania ryzyka prawnego, jak również ryzyka braku zgodności, Bank dokłada szczególnej staranności w konstruowaniu umów z klientem.

W szczególności w umowach z klientem powinny znaleźć się zapisy, dotyczące:

- 1) zobowiązania klienta do ubezpieczenia rzeczy objętej zabezpieczeniem według wartości rynkowej i scedowania prawa z tego zabezpieczenia na rzecz Banku;
- 2) zobowiązania klienta do informowania Banku o zmianie lokalizacji rzeczy (ruchomej) przyjętej na zabezpieczenie;
- 3) postępowania w przypadku konieczności zaspokojenia się z nieruchomości, tak aby nie zostały naruszone przepisy dotyczące praw najemców;
- 4) konieczność uzupełnienia przez klienta dokumentacji związanej z zabezpieczeniem zwłaszcza w przypadkach, w których istnieje niebezpieczeństwo zaspokajania się Banku z przedmiotu zabezpieczenia.

Generalną zasadą jest, że Bank ustanawia zabezpieczenie na nieruchomości lub rzeczy ruchomej, która jest własnością kredytobiorcy; w wyjątkowych przypadkach Bank może

ustanowić zabezpieczenie na nieruchomości lub rzeczy niebędącej własnością kredytobiorcy.

Jeżeli zabezpieczenie nie stanowi własności kredytobiorcy Bank ogranicza ryzyko związane z takimi sytuacjami poprzez m.in.:

- 1) monitorowanie takich sytuacji;
- 2) ustanawianie poziomu limitów wewnętrznych, które odzwierciedlają ten aspekt ryzyka – jeżeli nie są to przypadki jednostkowe;
- 3) ocenę ryzyka prawnego związanego z omawianym rodzajem zabezpieczenia.

Oprócz podstawowej funkcji, jaką spełniają przyjęte w Banku zabezpieczenia, pozwalają one również bezpośrednio zredukować skalę zrealizowanego ryzyka kredytowego:

- 1) Bank wykorzystuje przyjęte zabezpieczenia do pomniejszenia podstawy naliczania rezerw celowych zgodnie z zapisami rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz zgodnie z wytycznymi Spółdzielni zawartymi w zasadach klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych w Systemie Ochrony SGB.
- 2) ustanowione przez Bank zabezpieczenia mogą stanowić podstawę do zmniejszenia kwoty regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe poprzez możliwość stosowania preferencyjnej wagi ryzyka (35%) dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomościach lub poprzez zastosowanie przez Bank technik redukcji ryzyka kredytowego; szczegółowe wymogi, które muszą spełniać zabezpieczenia dla wymienionych celów zostały określone w obowiązujących w Banku zasadach wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko.

VII. Korzystanie z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI

Bank może wykorzystywać oceny zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI na potrzeby wyznaczania aktywów ważonych ryzykiem, dla następujących ekspozycji wobec:

- 1) instytucji - jeżeli rezydualny termin ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące,
- 2) samorządów regionalnych lub władz lokalnych - jeżeli ekspozycja nie jest denominowana lub finansowana w walucie krajowej,
- 3) podmiotów sektora publicznego - jeżeli pierwotny termin zapadalności ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące,

którym to kategoriom przypisywana jest waga ryzyka odpowiadająca stopniu jakości kredytowej rządu polskiego.

Bank korzysta z ocen jakości kredytowej nadanych przez ECAI:

- 1) Fitch Ratings;
- 2) Moody's Investors Service;
- 3) Standard and Poor's Ratings Services.

Jeżeli nadane oceny odpowiadają różnym wagom ryzyka wówczas Bank uwzględnia tę ocenę, której odpowiada wyższa waga ryzyka.

Jeżeli dostępne są więcej niż dwie oceny kredytowe sporządzone przez wyznaczone ECAI dla danej pozycji z ratingiem, wówczas uwzględnia się te dwie spośród nich, z którymi wiążą się najniższe wagi ryzyka, z zastrzeżeniem że: jeżeli dwie najniższe wagi ryzyka różnią się od siebie, przypisuje się wyższą z nich;

Bank uzależnia przyznanie wagi ryzyka od stopnia jakości kredytowej, który przypisano rządowi polskiemu wg następującej tabeli:

Stopień jakości kredytowej rządu polskiego	1	2	3	4	5	6
Waga ryzyka ekspozycji	20%	50%	100%	100%	100%	150%

W 2018 roku Bank nie korzystał z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej.

VIII. Ryzyko rynkowe

Według stanu na datę sporządzania informacji Bank nie tworzył wymogu kapitałowego w zakresie ryzyka walutowego.

IX. Ryzyko operacyjne

Bank wyznacza wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne metodą wskaźnika bazowego.

Kwota wymogu kapitałowego w zakresie ryzyka operacyjnego według stanu na datę sporządzania informacji wynosi 652 921zł.

Wartość strat brutto wynikających z ryzyka operacyjnego w 2018 roku w podziale na kategorie zdarzeń przedstawia się następująco:

<i>Rodzaj zdarzenia</i>	<i>Kategoria zdarzenia</i>	<i>Wartość straty w zł</i>
Oszustwo wewnętrzne	—	0,00
Oszustwo zewnętrzne	Bezpieczeństwo systemów	60,00
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	—	0,00
Klienci, produkty i normy prowadzenia działalności	—	0,00
Szkody w rzeczowych aktywach trwałych	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	2 971,04
Zakłócenia działalności gospodarczej i awarie systemu	Systemy	782,39
Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami	Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	1 213,69
Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami	Zarządzanie rachunkami klientów	20,00

W 2018 roku nie wystąpiły poważne zdarzenia operacyjne.

X. Ekspozycje kapitałowe

Ekspozycje kapitałowe wedle zamiaru ich nabycia oraz opis stosowanych metod wycen i zasad rachunkowości dla tych ekspozycji:

<i>Rodzaj ekspozycji</i>	<i>Kwota zakupiona ze względu na:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zyski kapitałowe</i> • <i>zamiar strategiczny</i>	<i>Wartość bilansowa / godziwa {zł}</i>
Akcje SGB-Banku S.A.	zamiar strategiczny	878 600
Udziały w Spółdzielczym Systemie Ochrony SGB	zamiar strategiczny	1 000

Zgodnie z przyjętą w Banku Polityką rachunkowości aktywa i pasywa wycenia się w oparciu o zasady określone w ustawie z uwzględnieniem odpowiednio przepisów wydanych na podstawie art. 81 ust. 2 pkt. 8 lit. c ustawy o rachunkowości oraz następujących zasad:

- 1) aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - bank wycenia według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej zalicza odpowiednio do przychodów lub kosztów z operacji finansowych, z zastrzeżeniem że zobowiązanie, które ma zostać rozliczone przez przekazanie instrumentu kapitałowego, którego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, bank wycenia według zamortyzowanego kosztu,
- 2) kredyty i pożyczki oraz inne należności banku, które nie zostały zaklasyfikowane jako przeznaczone do obrotu - bank wycenia według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej,
- 3) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - bank wycenia według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnosi na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, do momentu wyłączenia aktywów finansowych z bilansu, w którym skumulowane skutki zmian wartości godziwej ujęte w kapitale (funduszu) z aktualizacji wyceny bank ujmuje odpowiednio w przychodach lub kosztach finansowych; naliczone odsetki bank ujmuje w przychodach z tytułu odsetek; należne dywidendy bank ujmuje w przychodach z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych, o zmiennej kwocie dochodu; w przypadku, w którym nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych, bank ujmuje skumulowane straty ujęte w kapitale (funduszu) z aktualizacji wyceny jako koszty finansowe z tytułu odpisów aktualizujących,
- 4) aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności - bank wycenia według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej,
- 5) akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych - bank wycenia według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów aktualizujących, lub według wartości godziwej,
- 6) akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych, które bank przeznacza do sprzedaży - bank wycenia w wartości bilansowej albo w wartości godziwej, w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa, z uwzględnieniem oszacowanych przez bank kosztów sprzedaży,
- 7) aktywa przejęte za długi - bank wycenia według wartości godziwej, a skutki wyceny zalicza odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych lub pozostałych kosztów operacyjnych; w przypadku gdy wartość godziwa przejętych aktywów jest wyższa od kwoty długu, różnica stanowi zobowiązanie wobec kredytobiorcy,
- 8) zobowiązania finansowe - które nie zostały zakwalifikowane do aktywów

i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, bank wycenia według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej,

9) zobowiązania finansowe powstałe w wyniku utrzymania przez bank zaangażowania w przeniesionych aktywach finansowych lub powstałe w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych, a których nie wyłączono z bilansu, bank wycenia:

a) według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, jeżeli przeniesiony składnik aktywów wyceniany jest według tej metody,

b) w wartości godziwej, jeżeli przeniesiony składnik aktywów wyceniany jest według tej metody.

Kwota zrealizowanych zysków i strat dotycząca ekspozycji kapitałowych wynosi: 0,00 zł.

Kwota niezrealizowanych zysków i strat dotycząca ekspozycji kapitałowych wynosi 0,00 zł.

XI. Ryzyko stopy procentowej w portfelu niehandlowym

Ryzyko stopy procentowej w Banku wynika głównie z niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych oraz niedopasowania tych pozycji ze względu na stopy referencyjne.

W Banku występuje nadwyżka aktywów nad pasywami wrażliwymi na zmiany stóp procentowych, która wynosi 38,08% sumy bilansowej.

Spadek stóp procentowych o 200 punktów bazowych obniża wynik odsetkowy Banku o 675tys.zł., spadek stóp procentowych o 200 punktów bazowych zmienia bilansową wartość kapitału o 91 tys. zł.

Raporty z zakresu ryzyka stopy procentowej zarówno dla Zarządu jak i Rady Nadzorczej sporządzane są w okresach kwartalnych.

XII. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń

Polityka wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym we Wronkach została zatwierdzona Uchwałą nr 90/2017 Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego we Wronkach z dnia 28.12.2017 r. oraz zaktualizowana została Uchwałą nr 61/2018 Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego we Wronkach z dnia 28.08.2018 r. Polityka wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze, określa zasady ustalania i wypłacania zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym we Wronkach.

Celem wprowadzenia Polityki jest:

- 1) wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem i niezachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Banku Spółdzielczego we Wronkach akceptowalny ogólny poziom ryzyka;
- 2) wspieranie realizacji przyjętej przez Bank strategii działania oraz strategii zarządzania ryzykiem;
- 3) ograniczenie ryzyka konfliktu interesów.

Bank realizuje Politykę z uwzględnieniem zasady proporcjonalności wynikającej z § 29 ust. 2 Rozporządzenia, tj. odpowiednio do formy prawnej w jakiej działa, rozmiaru działalności,

ryzyka związanego z prowadzoną działalnością, wewnętrznej organizacji oraz charakteru, zakresu i stopnia złożoności prowadzonej działalności.

Postanowień niniejszej Polityki nie stosuje się do członków Rady Nadzorczej Banku na podstawie § 25 ust. 1 Rozporządzenia. Członkowie Rady Nadzorczej otrzymują wynagrodzenie ustalane Uchwałą Zebrania Przedstawicieli, bez podziału na stałe i zmienne składniki wynagrodzenia.

Przez osoby zajmujące stanowiska istotne w Banku, rozumie się wyłącznie członków Zarządu, związanych z Bankiem umową o pracę.

Wynagrodzenie osób zajmujących stanowiska istotne obejmuje:

1) składniki stałe – wynagrodzenie zasadnicze zależne od doświadczenia zawodowego i zakresu odpowiedzialności związanej z pełnioną funkcją określone w umowie o pracę, jednorazowe odprawy i rekompensaty z tytułu zakończenia stosunku pracy lub inne świadczenia wynikające z przepisów Kodeksu pracy lub Regulaminu wynagradzania Zarządu Banku Spółdzielczego we Wronkach, przysługujące na równych warunkach wszystkim pracownikom;

2) składniki zmienne – premie roczną.

Wynagrodzenia przyznawane w Banku mają charakter wyłącznie pieniężny.

Stale składniki wynagrodzenia stanowią na tyle dużą część wynagrodzenia, aby możliwe było prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżanie lub nieprzyznawanie zmiennych składników wynagrodzenia, przy czym stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia nie może przekraczać 100% w odniesieniu do każdej z osób zajmującej stanowisko kierownicze.

Łączna wysokość premii rocznej przyznanej osobom zajmującym stanowiska istotne nie może ograniczać zdolności Banku do zwiększania jego funduszy własnych i nie może być wyższa, niż 10% rocznego, zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto Banku za dany rok podlegający ocenie.

Oceny efektów pracy członków Zarządu Banku dokonuje Rada Nadzorcza. Ocena ta dokonywana jest po zakończeniu roku obrachunkowego, nie później niż do końca 3 kwartału roku następującego po okresie oceny, i obejmuje 3 lata, tzn. miniony rok obrotowy oraz dwa poprzednie lata, tak aby wysokość wynagrodzenia zależna od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny i ryzyko związane z prowadzoną przez Bank działalnością oraz zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego ocenę. Ocena wyników całego Banku powinna obejmować koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.

Ocena efektów pracy członków Zarządu obejmuje m.in. wskaźniki Banku osiągnane w latach podlegających ocenie w podziale na poszczególne lata w odniesieniu do realizacji planu finansowego w danym okresie, w zakresie:

- 1) zysku netto;
- 2) zwrotu z kapitału własnego (ROE);
- 3) wskaźnika należności zagrożonych;
- 4) łączny współczynnik kapitałowy;
- 5) wskaźnika płynności LCR.

Oceniając indywidualne wyniki pracy członka Zarządu Rada Nadzorcza bierze pod uwagę:

- 1) efekty realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach podziału zadań w Zarządzie - pozytywną ocenę kwalifikacji;
- 2) uzyskanie absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy;
- 3) wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrole Komisji Nadzoru Finansowego, w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu.

Wartość wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze za rok 2018:

Wynagrodzenie	Kwota	Liczba członków Zarządu
wynagrodzenie stałe wypłacone w 2018 rok	414,5 tys. zł	5 członków Zarządu
wynagrodzenie zmienne wypłacone w 2018 rok	14,9 tys. zł	3 członków Zarządu

- stosunek: składniki zmienne/składniki stałe – 3,60%;
- wynagrodzenie z odroczoną wypłatą w części już przyznanej i jeszcze nie przyznanej – 0,00zł
- kwota wynagrodzeń z odroczoną wypłatą przyznanych w danym roku – 0,00 zł
- wartość płatności związanych z rozpoczęciem i zakończeniem zatrudnienia w danym roku – 0,00 zł.

W Banku nie został powołany Komitet ds. wynagrodzeń.

XIII. Ryzyko płynności

Rola i zakres odpowiedzialności komórek zaangażowanych w zarządzanie ryzykiem płynności.

Za obszar ryzyka płynności w Banku odpowiadają:

- 1) Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem płynności, w tym nad: identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i sprawozdawaniem ryzyka płynności;
- 2) Wiceprezes Zarządu ds. finansowych w zakresie nadzoru nad operacyjnym zarządzaniem ryzykiem płynności, nadzorujący komórkę zarządzania „wolnymi środkami”.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

1. Rada Nadzorcza – która:
  - 1) w ramach pełnionego nadzoru dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku;
  - 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, w tym apetyt i tolerancję na ryzyko;
  - 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank;
    - 1) zatwierdza, ujęte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych.
2. Zarząd:
  - 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności;
  - 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności, w tym limity ograniczające ryzyko;
  - 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt 2);
  - 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą.
3. Komórka ds. analiz ryzyka – będąca komórką monitorowania ryzyka, która podlega Prezesowi Zarządu, wykonujący zadania związane z:
  - 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem

- i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;
  - 2) zgłasza potrzebę zmian w polityce płynnościowej Banku;
  - 3) zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
  - 4) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
  - 5) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej;
  - 6) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności;
  - 7) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
  - 8) oceną poziomu ryzyka płynności;
  - 9) wyznaczeniem nadzorczych miar płynności oraz wskaźników LCR i NSFR;
  - 10) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności;
  - 11) opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych;
  - 12) opracowywaniem propozycji rekomendacji wydawanych przez Zarząd Banku dla komórki zarządzającej mającej na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku;
  - 13) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.
4. Dział księgowości, rozliczeń i sprawozdawczości – będący komórką zarządzającą „wolnymi środkami”, która podlega członkowi Zarządu, wykonujący zadania związane z:
- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
  - 2) optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.
5. Pozostałe komórki lub osoby odpowiedzialne za:
- 1) kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych;
  - 2) sporządzanie wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego;
  - 3) przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych.

Sposób pozyskiwania finansowania działalności.

Bank przyjmuje następującą strategię finansowania:

- 1) głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 65% pasywów ogółem;
- 2) Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów;
- 3) Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
- 4) Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródłem środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;
- 5) w sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

Stopień scentralizowania funkcji skarbowych i zarządzania płynnością.

Funkcje skarbowe i zarządzania płynnością nie są wykonywane na poziomie Oddziałów, więc są w pełni scentralizowane.

Zasady funkcjonowania w ramach Zrzeszenia i Systemu Ochrony SGB.

Bank jest członkiem Zrzeszenia SGB oraz Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB. W związku z tym, zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi w Zrzeszeniu i Systemie.

Rozmiar i skład nadwyżki płynności.

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank wykazywał nadwyżkę płynności (rozumianą jako maksymalna kwota środków, o którą mogą zostać zmniejszone aktywa płynne, aby regulacyjne miary płynności nie spadły poniżej wymaganego minimum):

<i>Nazwa nadwyżki</i>	<i>Wielkość</i>	<i>Obowiązujący poziom</i>
Nadzorcza miara płynności M1	0,35	0,20
Nadzorcza miara płynności M2	2,31	1
Wskaźnik LCR	262%	100%

Na 31.12.2018 r. Bank posiadał lokaty w Banku Zrzeszającym w kwocie 34.354.230,61 zł.

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności.

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności przedstawiają się następująco:

<i>Przedział płynności</i>	<i>Do 1 miesiąca</i>	<i>Od 1 do 3 miesięcy</i>	<i>Od 6 do 6 miesięcy</i>
Luka w przedziałach	27.526.459	36 609.589	1 792 009
Luka skumulowana od początku	40.456.550	27 563 069	29 355 077
Luka skumulowana od końca	-20.981.067	-31 551 947	-31 588 557

Dodatkowe zabezpieczenia płynności funkcjonujące w Zrzeszeniu i Systemie Ochrony SGB.

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank posiadał możliwość skorzystania z następujących, dodatkowych źródeł finansowania: (wypisać z rejestru alternatywnych źródeł finansowania)

<i>Rodzaj</i>	<i>Kwota</i>	<i>Warunki dostępu</i>
otwarte niewykorzystane limity kredytu w rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym	0	w ciągu 1 dnia
otwarty niewykorzystany limit kredytu rewolwingowego w Banku Zrzeszającym	0	w ciągu 1 dnia
pożyczka płynnościowa z Funduszu Pomocowego	57.420	w sytuacji awaryjnej
lokata płynnościowa ze środków Minimum Depozytowego	148.343	w sytuacji awaryjnej

Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest bank.

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku,
- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- niski stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku,
- niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie niepłynnych,
- ryzyko reputacji.

Sposób dywersyfikacji źródeł finansowania.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące,
- oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego i budżetowego.

Techniki ograniczania ryzyka.

Bank ograniczania ryzyka płynności poprzez:

- stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- utrzymywanie Minimum Depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności.

Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności.

Głównymi pojęciami stosowanymi w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności są:

- 1) aktywa płynne – wszystkie aktywa Banku spełniające warunki aktywów nieobciążonych;
- 2) baza depozytowa – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym;
- 3) depozyty – baza depozytowa oraz zobowiązania terminowe i bieżące wobec instytucji rządowych lub samorządowych oraz podmiotów finansowych, z wyłączeniem banków;
- 4) depozyty ogółem – depozyty oraz depozyty banków;
- 5) depozyty elektroniczne – depozyty (terminowe lub bieżące), które mogą zostać wycofane również poza placówką Banku (przez kanały internetowe lub mobilne);
- 6) dzień sprawozdawczy - dzień, na który Bank oblicza nadzorcze miary płynności; dla obliczeń nadzorczych miar płynności dniem sprawozdawczym jest każdy dzień roboczy;

- 7) płynność śróddzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w trakcie bieżącego dnia;
- 8) płynność dzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych na zamknięcie dnia;
- 9) płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 10) płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 11) płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 12) płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 13) bufor płynności – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni;
- 14) termin płatności – termin zapadalności lub wymagalności liczony od dnia, na który sporządzane jest zestawienie terminów płatności wynikających z umowy;
- 15) nadzorcze miary płynności – wskaźniki płynności i limity określone w uchwale KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności;
- 16) wskaźnik LCR / wymóg dotyczący pokrycia płynności – wskaźnik płynności krótkoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR; opisana w niniejszej procedurze budowa wskaźnika LCR dotyczy zasad obowiązujących w Systemie, przy czym zaznaczono te zmiany, które należy uwzględnić na potrzeby sprawozdawczości do NBP;
- 17) wskaźnik NSFR / wymóg dotyczący stabilnego finansowania netto – wskaźnik płynności długoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR; budowa wskaźnika, do czasu określenia przez EUNB sposobu sformułowania wymogu stabilnego finansowania oraz przyjęcia przez Parlament Europejski i Radę UE poziomu tego wskaźnika, została określona przez Spółdzielnię w niniejszej procedurze;
- 18) podmioty regulowane – zgodnie z ustawą o nadzorze uzupełniającym zaliczają się do nich w szczególności: banki, oddziały instytucji kredytowych, banki zagraniczne, zakłady ubezpieczeń, firmy inwestycyjne;
- 19) transakcje zawierane na rynku hurtowym – transakcje zawierane z podmiotami regulowanymi, operacje dokonywane w ramach świadczenia usług pośrednictwa finansowego na rachunek własny w imieniu klienta;
- 20) osoby wewnętrzne – osoby i podmioty wymienione w obowiązującym w Banku regulaminie udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń osobom i podmiotom wymienionym w art. 79, 79a Prawa bankowego, z wyłączeniem członków Banku, którzy nie są jednocześnie pozostałymi osobami/podmiotami wskazanym w tym regulaminie;
- 21) małe lub średnie przedsiębiorstwa (MŚP) – przedsiębiorstwa, które zatrudniają mniej niż 250 osób, i których obroty roczne nie przekraczają 50 mln EUR, i/lub których roczna suma bilansowa nie przekracza 43 mln EUR, przy czym za przedsiębiorstwo uznaje się każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą, niezależnie od jego formy prawnej. Obejmuje to w szczególności osoby prowadzące działalność na własny rachunek oraz firmy rodzinne prowadzące działalność rzemieślniczą lub inne rodzaje działalności, oraz spółki cywilne lub stowarzyszenia regularnie prowadzące działalność gospodarczą;

- 22) gospodarstwo domowe – podmiot będący przedsiębiorcą indywidualnym, osobą prywatną lub rolnikiem indywidualnym;
- 23) tolerancja ryzyka płynności – poziom ryzyka jakie zamierza ponosić Bank; Bank określa tolerancję ryzyka płynności w ramach obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem.

W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość nadwyżki aktywów nieobciążonych lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów (aktywa nieobciążone) lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami;
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
  - a) wykorzystania przyznanych linii kredytowych;
  - b) sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów;
  - c) pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego;
  - d) pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni;
  - e) pozyskania kredytu refinansowego z NBP;
  - f) przyrostu depozytów po zwiększonym koszcie.

Za aktywa nieobciążone, o których mowa w ust. 2 pkt 1) zaliczane Bank uznaje aktywa, które

spełniają łącznie wszystkie z wymienionych warunków:

- 1) brak obciążeń;
- 2) wysoka jakość kredytowa;
- 3) łatwa zbywalność;
- 4) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu pozyskania środków;
- 5) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

Odzwierciedlenie ryzyka płynności w procesie zarządzania płynnością płatniczą.

Nadwyżka środków lokowana jest w Banku Zrzeszającym, a terminy, na które zakładane są lokaty w Banku Zrzeszającym uzależnione są od:

- 1) planowanych przepływów pieniężnych;
- 2) prognozy stóp procentowych na rynku międzybankowym;
- 3) utrzymywania odpowiedniego poziomu nadzorczej normy płynności krótkoterminowej;
- 4) polityki promowania lokat ustalonej dla banków spółdzielczych przez Bank Zrzeszający.
- 6) łatwa zbywalność;
- 7) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu pozyskania środków;
- 8) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

Częstotliwość i rodzaj sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności.

Z zakresu ryzyka płynności w Banku funkcjonuje system informacji zarządczej, który pozwala Zarządowi i Radzie na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów;
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności;
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji;

4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.
Raporty z ryzyka płynności dla Zarządu sporządzane są z częstotliwością miesięczną, a dla Rady Nadzorczej z częstotliwością kwartalną.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów;
- 2) stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym oceny zagrożeń wynikających z nagłego wycofania depozytów internetowych i mobilnych, a także depozytów dla których Bank stosuje ponadprzeciętne stawki oprocentowania;
- 3) stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych i pozabilansowych;
- 4) wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności;
- 5) poziomu aktywów nieobciążonych;
- 6) analizy wskaźników płynności;
- 7) wyników testów warunków skrajnych;
- 8) ryzyka związanego z płynnością długoterminową;
- 9) stopnia wykorzystania wskaźników wczesnego ostrzegania;
- 10) stopnia przestrzegania limitów.

XIV. Dźwignia finansowa

1. Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

<i>Lp.*</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Kwota</i>
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	116 529 702
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	-2 022 278
7	Inne korekty	-482 545
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	114 024 879

*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiającym standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji

2. Ujawnienie wskaźnika dźwigni

<i>Lp.</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych</i>
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji papierów wartościowych i aktywów powierniczych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	113 318 893
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	-482 545
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	112 836 348
Inne pozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	3 210 809
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	-2 022 278
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17-18)	1 188 531
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	10 318 951
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a, EU-19b)	114 024 879
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	9,05

3. Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych

<i>Lp.</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych</i>
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) w tym:	106 285 317
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0,00
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego w tym:	106 285 317
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	2 287 521
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego których nie traktuje się jak państwa	1 597 916
EU-7	Instytucje	40 989 345
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	38 362 492
EU-9	Ekspozycje detaliczne	15 557 411
EU-10	Przedsiębiorstwa	7 490 632
EU-11	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0,00
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa nie generujące zobowiązania kredytowego)	0,00

Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyk nieistotnych; zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego – w oparciu o zatwierdzoną w Banku Strategię zarządzania i planowania kapitałowego.

Takie podejście wynika z faktu, że Bank do obliczania aktywów ważonych ryzykiem stosuje metodę standardową (co ogranicza nadmierną możliwość wykorzystywania niższych wag

ryzyka). W związku z tym zachowanie odpowiednich współczynników kapitałowych, powoduje, że wskaźnik dźwigni utrzymuje się również na bezpiecznym poziomie.

XV. Kontrola wewnętrzna

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

1. Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.
2. Na drugą linię obrony składa się:
  - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie,
  - 2) komórka do spraw zgodności,
  - 3) niezależna komórka kontroli wewnętrznej/ ds. testowania pionowego.
3. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB.
4. Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

Poszczególne linie obrony, w ramach systemu kontroli wewnętrznej są odpowiedzialne za:

1. Pierwsza linia obrony – projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.
2. Druga linia obrony:
  - 1) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych,
  - 2) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
  - 3) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
  - 4) matrycę funkcji kontroli,
  - 5) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
  - 6) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.
3. Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz niezależność monitorowania poziomego poprzez rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.

Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych.

Za monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada Komórka ds. kontroli wewnętrznej i zgodności.

XVI. Aktywa obciążone/nieobciążone

Na potrzeby ujawnień składnik aktywów należy traktować jako obciążony jeżeli został zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji; dodatkowo aby składnik aktywów uznać za obciążony musi istnieć możliwość przypisania go do konkretnej transakcji.

Na dzień 31.12.2018 r. wszystkie aktywa Banku były wolne od obciążeń.

Wronki, dnia 24.06.2019 r.

Zapoznano się na posiedzeniu Zarządu w dniu 25.06.2019 r.